Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) _____

   (Name) _____

2. (Signature) _____

   (Name) _____

Roll No. | | | | | | | |

(In figures as per admission card)

Roll No. _____

(In words)

Test Booklet No.

J—2409

PAPER—III

PUNJABI

Time : 2½ hours] **[Maximum Marks : 200**

Number of Pages in this Booklet : **32** Number of Questions in this Booklet : **26**

Instructions for the Candidates

1. Write your roll number in the space provided on the top of this page.
2. Answers to short answer/essay type questions are to be given in the space provided below each question or after the questions in the Test Booklet itself.

   No Additional Sheets are to be used.
3. At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
   (i) To have access to the Test Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
   (ii) **Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the question booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
4. Read instructions given inside carefully.
5. One page is attached for Rough Work at the end of the booklet before the Evaluation Sheet.
6. If you write your name or put any mark on any part of the Answer Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. You have to return the Test booklet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall.
8. **Use only Blue/Black Ball point pen.**
9. **Use of any calculator or log table etc. is prohibited.**

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

1. पहले पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए।
2. लघु प्रश्न तथा निबंध प्रकार के प्रश्नों के उत्तर, प्रत्येक प्रश्न के नीचे या प्रश्नों के बाद में दिये हुये रिक्त स्थान पर ही लिखिये।

   इसके लिए कोई अतिरिक्त कागज का उपयोग नहीं करना है।
3. परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी। पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
   (i) प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी सील को फाड़ लें। खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें।
   (ii) **कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं। दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ/प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले ले। इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे। उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा।**
4. अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें।
5. उत्तर-पुस्तिका के अन्त में कच्चा काम (Rough Work) करने के लिए मूल्यांकन शीट से पहले एक पृष्ठ दिया हुआ है।
6. यदि आप उत्तर-पुस्तिका पर अपना नाम या ऐसा कोई भी निशान जिससे आपकी पहचान हो सके, किसी भी भाग पर दर्शाते या अंकित करते हैं तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित कर दिये जायेंगे।
7. आपको परीक्षा समाप्त होने पर उत्तर-पुस्तिका निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और इसे परीक्षा समाप्ति के बाद अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें।
8. **केवल नीले/काले बाल प्वाईंट पैन का ही इस्तेमाल करें।**
9. **किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है।**

PUNJABI

PAPER – III

ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪੱਤਰ – III

NOTE: **This paper is of two hundred (200) marks containing four (4) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.**

ਨੋਟ : ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਪਤੱਰ ਦੋ ਸੌ (200) ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਚਾਰ ਖੰਡ ਹਨ। ਪ੍ਰੀਖਿਆਰਥੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਛੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉਤੱਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਣਾ ਹੈ।

SECTION - I
ਖੰਡ – I

Note : This section contains five (5) questions based on the following paragraph. Each question should be answered in about thirty (30) words and each carries five (5) marks. **(5x5=25 marks)**

ਨੋਟ: ਇਸ ਖੰਡ ਵਿਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਪੰਜ (5) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤੱਰ ਲਗਭਗ ਤੀਹ (30) ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੰਜ (5) ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਹੈ । **(5x5=25 ਅੰਕ)**

ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪਰਸਪਰ ਵਰਗ-ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿਣ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਧਾਰਾ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਵਿਛੁੰਨੀ ਹੋਈ ਉੱਕਾ ਨਹੀਂ। ਲੋਕਧਾਰਾ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਿਯ ਤਾਂ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਵਹਿਮ-ਭਰਮ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦਾ ਜਰੂਰੀ ਅੰਗ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪੱਖੀ ਕਿਵੇਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਲੋਕਧਾਰਾ ਲੋਕ-ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਲੋਕ-ਵਿਰੋਧੀ ਅੰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਲਖਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮਧਕਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਲੋਕਧਾਰਾ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾ-ਜੁਗਤਾਂ ਨੂੰ ਨਾ-ਕੇਵਲ ਅਪਣਾਇਆ ਸਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹਿਆਂ, ਡੇਰਿਆਂ, ਸੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਥਾਵਾਂ ਉਤੇ ਗਾਉਣ-ਸੁਣਨ ਯੋਗ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼੍ਰੋਤਾ-ਮੁਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਦਾਰਤਾ, ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿਹੋਂਦ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ ਇਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

1. ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹਨ ?

2. ਲੋਕਧਾਰਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਸ਼ਟ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਦਸੋ ?

3. ਕੀ ਲੋਕਧਾਰਾ ਦਾ ਸਦਾ ਲੋਕ-ਪੱਖੀ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ ? ਦਲੀਲ ਸਹਿਤ ਦਸੋ ?

4. ਲੋਕਧਾਰਾ ਦੀ ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਕੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਹੈ ?

5. ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰੇ ਦਾ ਸ਼ੈਲੀਗਤ ਅਧਿਐਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ ?

SECTION - II

ਖੰਡ – II

Note : This section contains fifteen (15) questions each to be answered in about thirty (30) words. Each question carries five (5) marks.

(5x15=75 marks)

ਨੋਟ: ਇਸ ਖੰਡ ਵਿਚ ਪੰਦਰਾਂ (15) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਪੰਜ (5) ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤੱਰ ਲਗਭਗ ਤੀਹ (30) ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਉ।

(5x15=75 ਅੰਕ)

6. ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਉਪਭਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਸੰਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ ?

7. ਕੋਮਲ ਤਾਲੂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਚਾਰਟ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।

8. ਉਪਵਾਕ ਕੀ ਹੈ ? ਉਪਵਾਕਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਹਿਤ ਦਿਉ ?

9. ਸੱਭਿਆਚਾਰੀਕਰਨ ਕੀ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

10. ਲੋਕ ਨਾਚ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਿਆਨ ਕਰੋ ?

11. ਤੌਹੀਦ ਦਾ ਸੂਫ਼ੀ ਸੰਕਲਪ ਕੀ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

12. ਬੀਰ ਕਾਵਿ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਸੋ ?

13. ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਲੋਕ ਕਾਵਿ-ਰੂਪਾਂ ਬਾਰੇ ਦਸੋ ?

14. 'ਸੰਸਕਰਣ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਦਸੋ ?

15. ਨਾਵਲ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਅੰਤਰ ਕੀ ਹੈ ?

16. ਗ਼ਜ਼ਲ ਰੂਪਾਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ ?

17. ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ ?

18. ਖੋਜ ਵਿਚ ਪੁਸਤਕ-ਸੂਚੀ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ ?

19. ਬੌਧਿਕ ਵਿਅੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

20. ਪ੍ਰਗਤੀਵਾਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਸੋ।

SECTION - III

ਖੰਡ – III

Note : This section contains five (5) questions of twelve (12) marks each. Each question is to answered in about (200) words.

(12x5=60 marks)

ਨੋਟ: ਇਸ ਖੰਡ ਵਿਚ ਪੰਜ (5) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਾਰਾਂ (12) ਅੰਕ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉਤੱਰ ਲਗਭਗ ਦੋ ਸੌ (200) ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।

(12x5=60 ਅੰਕ)

21. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸੁਰ-ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

22. ਜਨਤਕ ਸੰਚਾਰ-ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ?

23. ਪੰਜਾਬੀ ਸੂਫ਼ੀ ਕਾਵਿ ਦੇ ਕਾਵਿ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰੋ?

24. ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਵਾਰਤਕ-ਰੂਪਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉ?

25. ਪੰਜਾਬੀ ਆਲੋਚਨਾ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਅਧਿਐਨ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਅੰਗਿਕਤਾ ਸਿੱਧ ਕਰੋ?

SECTION - IV

ਖੰਡ – IV

Note : This section consists of one essay type question of twenty (20) marks on any of the given topics and one question on practical criticism of twenty (20) marks. Both are to be answered in 500 words each.

(20x2=40 marks)

ਨੋਟ: ਇਸ ਖੰਡ ਵਿਚ ਵੀਹ (20) ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਨਿਬੰਧਾਤਮਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਿਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਬਾਰੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਵੀਹ (20) ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਵਿਹਾਰਿਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਦਾ ਉਤੱਰ 500 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿਉ।

(20x2=40 ਅੰਕ)

26. (ੳ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਤੇ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ:

ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿੱਪੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨਤਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਲਈ ਇਸ ਦਾ ਢੁਕਵਾਂਪਣ

ਜਾਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੋਕ ਸਾਹਿਤ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਰੋਕਾਰ

ਜਾਂ

ਇਸਲਾਮੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ ਵਿਚ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਸੰਕਲਪ

ਜਾਂ

ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ, ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਜੀਕਰਨ ਦਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਉਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ

ਜਾਂ

ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਯੁੱਗ ਬੋਧ ਦੇ ਵਖਰੇਵੇਂ

(ਅ) ਕਿਸੇ ਇਕ ਦਾ ਵਿਹਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ:

ਬੁਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ? ॥ਰਹਾਉ॥
ਨਾ ਮੈਂ ਮੋਮਨ ਵਿਚ ਮਸੀਤਾਂ, ਨਾ ਮੈਂ ਵਿਚ ਕੁਫ਼ਰ ਦੀਆਂ ਰੀਤਾਂ,
ਨਾ ਮੈਂ ਪਾਕਾਂ ਵਿਚ ਪਲੀਤਾਂ, ਨਾ ਮੈਂ ਮੂਸਾ ਨਾ ਫਰਔਨ।
ਬੁਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ?
ਨਾ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਬੇਦ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਨਾ ਵਿਚ ਭੰਗਾਂ ਨਾ ਸ਼ਰਾਬਾਂ,
ਨਾ ਵਿਚ ਰਿੰਦਾਂ ਮਸਤ ਖਰਾਬਾਂ, ਨਾ ਵਿਚ ਜਾਗਣ ਨਾ ਵਿਚ ਸੌਣ।
ਬੁਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ?
ਨਾ ਵਿਚ ਸ਼ਾਦੀ ਨਾ ਗਮਨਾਕੀ, ਨਾ ਮੈਂ ਵਿਚ ਪਲੀਤੀ ਪਾਕੀ,

ਨਾ ਮੈਂ ਆਂਬੀ ਨਾ ਮੈਂ ਖ਼ਾਕੀ, ਨਾ ਮੈਂ ਆਤਿਸ਼ ਨਾ ਮੈਂ ਪੌਣ।
ਬੁਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ?
ਨਾ ਮੈਂ ਭੇਤ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਪਾਇਆ, ਨਾ ਮੈਂ ਆਦਮ ਹਵਾ ਜਾਇਆ,
ਨਾ ਮੈਂ ਅਪਣਾ ਨਾਮ ਧਰਾਇਆ, ਨਾ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਨਾ ਵਿਚ ਭੌਣ।
ਬੁਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ?
ਅੱਵਲ ਆਖਰ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਹੋਰ ਪਛਾਣਾਂ,
ਮੈਥੋਂ ਹੋਰ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ, ਬੁਲ੍ਹਾਂ ਸ਼ਹੁ ਖੜਾ ਹੈ ਕੌਣ।
ਬੁਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ?

ਜਾਂ

ਸੁਣੋ ਸਵਾਮੀ ਕਿਹਾ ਸੁਹਾਵਾ
ਪੰਛੀ ਬੋਲ ਰਿਹਾ
ਜਿਉਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਆਪਣੇ
ਪ੍ਰੇਮੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ
ਜਿਉਂ ਬਾਂਸ ਦੀ ਪਾਟੀ ਪੋਰ 'ਚੋਂ
ਇਕ ਰੁਮਕਾ ਲੰਘ ਗਿਆ
ਜਿਉਂ ਸੇਜ ਸੱਜਨ ਦੀ ਮਾਣਦੀ
ਦਾ ਹਾਸਾ ਨਿਕਲ ਗਿਆ
ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਪ੍ਰਥਮ ਮੇਲ ਦੇ
ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਜਿਹਾ
ਦਰਦ ਪਰੁੱਚੇ ਕਿਸੇ ਗੀਤ ਦੇ
ਅੰਤਮ ਬੋਲ ਜਿਹਾ

ਜਾਂ

ਵੈਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਸੋਹਣੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇ ਵਾਹ ਜੱਫਾ ਮਾਰ ਆਖਣਾ ਮੇਰੀ ਹੈ, ਤੇ ਅਪਣੀ ਬਨਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਸਭ ਵੈਰ ਵਿਰੋਧਾਂ ਦਾ ਮੂਲ ਹੈ। ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਫੜ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਉਹ ਤਾਂ ਸੁਹੱਣਪ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਸੁਹੱਣਪ ਸਦਾ ਰੂਹ ਵਿਚ ਵਸਦੀ ਹੈ, ਉਹਨੂੰ ਹੱਥ ਫੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਜਿਹੜੀ ਅਸਾਂ ਫੜੀ ਹੈ ਉਹ ਕੁਛ ਹੋਰ ਹੈ। ਜੱਫੀ ਜਿਸਮਾਨੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮਾਰਕੇ ਅਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਕੇਹੀ ਠੰਢ ਪਈ ਹੈ ? ਇਹ ਠੰਢ ਤਾਂ ਇਕ ਅਕਹਿ ਜਿਹੀ ਰੂਹ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਈ ਮੱਧਮ ਵੇਗ ਦੀ ਕੋਈ ਸਮੀਰ ਹੈ। ਜਿਸਮ ਤਾਂ ਪੰਜ ਤੱਤ ਦੇ ਮਾਸਾਂ ਦੇ ਆਕਾਰ ਹਨ, ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਅਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਚੀਜ਼ ਰੂਹ ਨੂੰ ਠੰਢ ਪਾਣ ਵਾਲੀ ਬਰਕਤ ਕਿਥੋ ? ਤੇ ਜੇ ਹੈ; ਤਾਂ ਕਈ ਪਏ ਜੱਫੀਆਂ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਭੁੱਸ ਜਿਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਕਥਨੀਯ ਜਿਹੀ ਆਵੇਸ਼ਕ ਠੰਢਕ ਸਦਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ? ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਜੱਫੀਆਂ ਮਾਰ ਮਾਰ ਆਖਰ ਕਾਲਖ ਨਾਲ ਹੱਥ ਭਰੇ ਦਿਸਦੇ ਹਨ।

FOR OFFICE USE ONLY							
Marks Obtained							
Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1		26		51		76	
2		27		52		77	
3		28		53		78	
4		29		54		79	
5		30		55		80	
6		31		56		81	
7		32		57		82	
8		33		58		83	
9		34		59		84	
10		35		60		85	
11		36		61		86	
12		37		62		87	
13		38		63		88	
14		39		64		89	
15		40		65		90	
16		41		66		91	
17		42		67		92	
18		43		68		93	
19		44		69		94	
20		45		70		95	
21		46		71		96	
22		47		72		97	
23		48		73		98	
24		49		74		99	
25		50		75		100	

Total Marks Obtained (in words) .....

(in figures) .....

Signature & Name of the Coordinator .....

(Evaluation) Date .....